

Султан

Командирка взводу безпілотних
авіаційних комплексів розвідувальної
роти 82-ї Буковинської ОДШБ¹

**«Ми не вірили, що повернемося,
ми були впевнені, що це дорога
в один кінець»**

Я вже дев'ятий рік на війні. Долучилася до війська 30 травня 2017 року. Чому пішла служити? Напевно, тому, що не хочу, щоб мій син пішов воювати. Йому буде 13 років. Я не хочу, щоб він бачив те, що бачу я, не хочу, щоб він пережив те, що пережили дітки, які були в прифронтових районах.

Бажання служити було раніше, але через певні причини не змогла долучитися. А вже пізніше ухвалила це рішення. Оскільки я живу у Львові, мені хотілося знайти частину близько до дому. Тому розглядала 80-ту десантно-штурмову Галицьку бригаду. На той час я знала багатьох людей з цієї бригади і командира частини, але мені не хотілося йти до нього служити. Потім я народила сина, і на початку

¹ ОДШБ — окрема десантно-штурмова бригада.

війни в 2014 році йому ще не було двох рочків. Я не готова була залишити його маленького, а коли йому виповнилося майже п'ять, я зважила всі за і проти й остаточно вирішила.

Син був і є постійно з моєю мамою. Вона знала: якщо я вирішу щось, то відрадити мене буде складно. Тому вона змирилася і прийняла моє рішення. Але мама не знала, що я готова їздити в АТО й ООС. Зрештою, і я не знала, що це будуть такі тривалі поїздки. Бувало, у зоні виконання я була по вісім місяців.

Моя мама довго не знала, що я їжджу в зону бойових дій. Дізналася лише торік улітку. Вона не знала, що я маю статус учасниці бойових дій. Дізналася про це випадково, коли ми оформляли документи. Вона побачила посвідчення. Тоді з усмішкою сказала: «Ти мені весь час брехала і зараз продовжуєш брехати». Вона розуміє, що я не розповідаю їй про все, що відбувається на фронті. Їй цього не треба знати.

Долучитися до війська мені було складно, оскільки я обрала десантно-штурмові війська. Коли вирішила долучитися до них, взагалі була заборона набирати жінок. Два місяці я чекала, поки підпишуть відношення. Це сталося випадково. Коли командир бригади був у зоні бойових дій, старшому на ППД² з військкомату принесли кілька відношень. Він спитав лише, чи достойні кандидати, подивився на прізвища і підписав усі відношення. По моєму прізвищу незрозуміло, чоловік це чи жінка, а коли вже викликали на співбесіду, почали відмовляти, розповідати про страшні речі, що тут десант, потрібна фізична витривалість, будуть полігони, тривалі ротації, стрибки з парашута. Я відповіла, що це моє зважене і свідоме рішення.

Тоді жінкам можна було потрапити лише на посаду кухарки або медикіні, але обов'язково з медичною освітою. Тому перше моє навчання було на військову кухарку. Втім, коли я прийшла вже в бригаду, мене забрали в штаб — працювати з паперами. Два роки я була діловодом і по-

стійно просила в командира бригади, щоб він мене відпустив у розвідувальну роту. Зрештою, я потрапила туди, але спочатку на посаду бойової медикіні. Пройшла навчання, фахову підготовку і наприкінці 2019 року стала бойовою медикіною взводу розвідувальної роти 80-ї десантно-штурмової бригади.

Я дала слово, що в АТО, ООС буду їздити попри те, що в мене дитина. Бо завжди питають: «А на кого ти залишиш дитину?» Я відповідала, що син буде з моєю мамою. Лякали стрибками з парашута, та я, хоч і боюся висоти, відповідала: «Скажете — я стрибну». Але щоб самій рватися, стрибати — такого ні.

Напевно, мені не було складно адаптуватися, тому що в дитинстві я часто перебувала в хлопчачій компанії, ми грали зовсім не в дівчачі ігри, але мені було цікаво. Я дуже люблю стріляти і досить непогано стріляю. Я на всіх полігонах разом зі своїм підрозділом була. Робила все, що й вони: бігала, стріляла, ходила по маршруту. Мені завжди було цікаво десь лазити, бродити, напевно, тому я й обрала розвідників. У них дуже цікава робота, треба працювати приховано, якщо тебе викрили, це провал завдання. І вони завжди мають роботу, принаймні так було в моїй уяві. Ти не сидиш на місці. Крім того, я дуже люблю природу, а їхня робота пов'язана з природою.

На момент повномасштабної війни я була в навчальному центрі під Житомиром. Влітку 2021 року вирішила змінити фах. Бойові дії тоді були на незначній території, і не всі бригади відряджали саме туди. Мало хто розумів різницю між бойовим медиком і звичайним медиком. На той час було таке ставлення, типу: «Який із вас толк». Від особового складу я часто чула: «Нащо ти нас того вчиш, якщо є ти». Я не бачила розвитку, тому вирішила вчитися на оператора безпілотників. У грудні 2021 року я поїхала в навчальний центр і мала випускатися 25 лютого, але через погодні умови нам продовжили курс ще на кілька тижнів. І ми мали навчатися ще два тижні, але почалася повномасштабна війна.

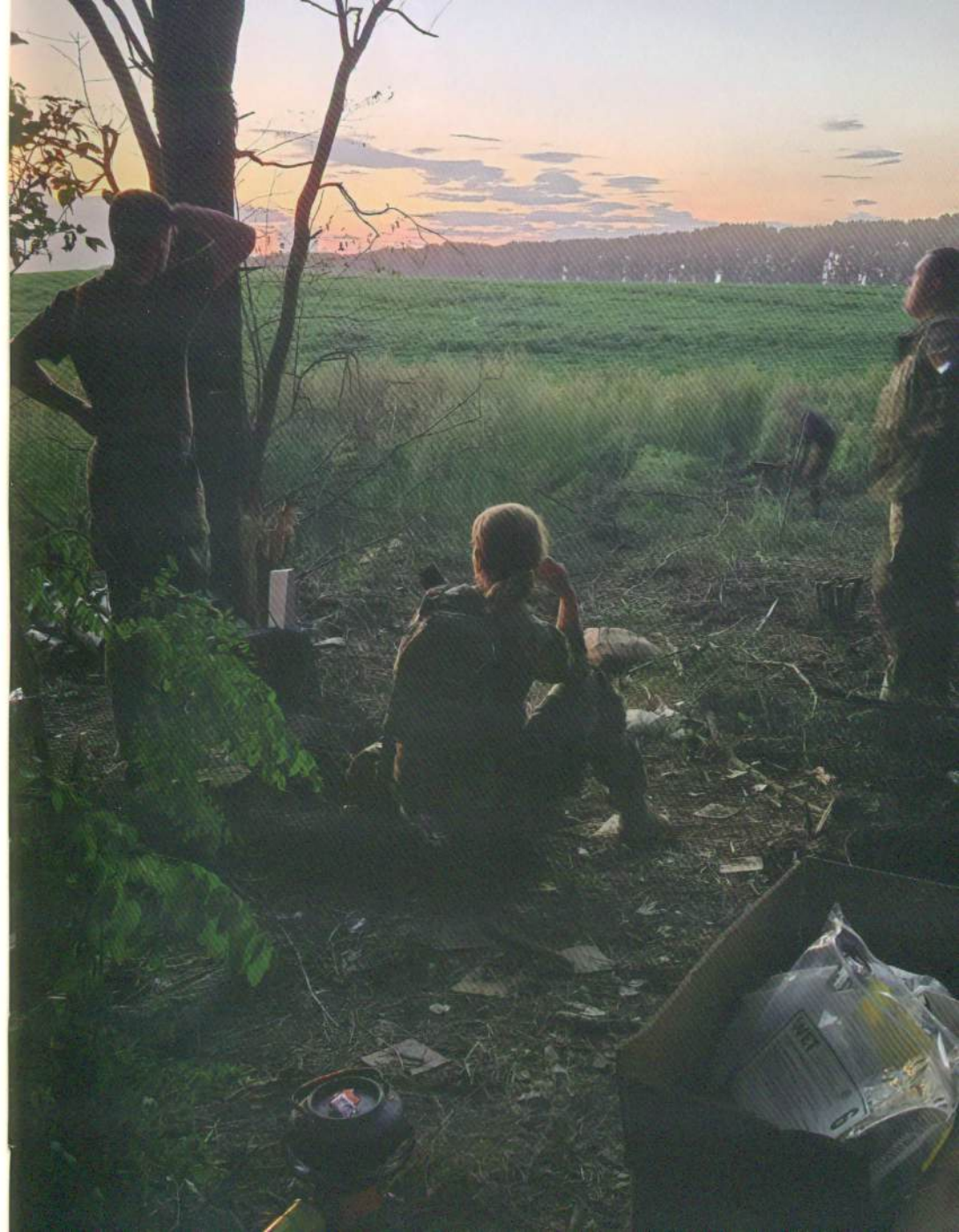
² ППД — пункт постійної дислокації.

Своїми силами ми спочатку доїхали до Житомира, а потім до Львова на ППД. Я попросила в командира дозволу заїхати додому, взяти необхідні речі, побачитися з рідними і доганяти свою бригаду, бо на той час вони вже були в зоні виконання. Наступного дня вирушили до своїх, у невідомість. Ми не знали, куди їдемо. В автобусі вікна зашторені, мобільні відключені, навіть коли стемніло, забороняли користуватися ліхтариками. Лише вранці приїхали на пункт збору, де збирали всіх мобілізованих. В обід ми зробили першу спробу виїхати до свого підрозділу, який уже на той час був у зоні бойових дій, але нас розвернули через загрозу авіаудару. Пізніше здійснили ще одну спробу, вночі приїхали, переночували. 27 лютого приїхав заступник командира роти, і тоді ми потрапили у свій підрозділ і почали виконувати бойові завдання.

Коли я ще була на ППД і добиралася до своєї частини, я зустріла свою посестру. Вона мені сказала, що всіх жінок повертають із зони бойових дій. Я одразу сказала, що жінок хай повертають, а я військовослужбовиця, я їду туди, і мене не мають права не пустити, бо я керую безпілотниками і є бойовою медикинею. Я тоді вийшла на зв'язок з командиром моєї роти і сказала, що додому не поїду, навіть якщо вліплять догану. Він засміявся, сказав, що навіть не сумнівався, що я поїду, і дозволив мені доганяти з хлопцями бригаду. Так ми вже через добу були зі своїми й очікували на бойові завдання.

Ще до повномасштабної війни не всі командири розуміли суть нашої роботи. Тому що за лінію зіткнення ми тоді не могли залітати, ми могли піднімати дрони на своїй території, повертати камеру до ворогів і боковим зором дивитися, що в них відбувається. А вже в перший місяць повномасштабної нашої роботи дуже оцінили, адже був суцільний хаос, ніхто не знав, де хто розташований.

У той час своїй мамі я завжди говорила, що працюю в тилу. Але в березні це точно не був тил, адже не було чіткої лінії. Лише на кінець місяця вимальовувалася лінія разме-

жування. І тоді можна було сказати: ось тут тил, а там уже сторона противника.

З перших днів ми почали працювати і надавати розвідувальні дані. З неба значно краще видно, і таким чином ти можеш зберегти життя піхоті, розвідникам, які повинні пройти пішки велику відстань, щоб їх не помітили. Ми залітали досить далеко в бік противника, бачили наближення ворожої техніки, скупчення їхніх колон, де вони ночували, райони стягнення сил. Ми все це бачили з неба і передавали нашому керівництву. І з кожним днем цей напрямок усе більше розвивався. Цінувати нас стали значно більше.

Влітку 2022 року в нас закінчилися всі борти «Лелеки-100»³. Деякий час я доставляла хлопцям продукти й усе необхідне. Виконувала завдання в тилу. А вже у вересні перед контрнаступом через те, що два медики загинули, а двох переводили, мене попросили знову стати бойовою медикинею. Спочатку я займалася лише хворими, тому що не було належної машини для евакуації, а наприкінці грудня 2022 року з'явилася машина, яку переобладнали в евакуаційну, і тоді я почала їздити на еваки. Це були найцікавіші періоди мого життя, коли кожен виїзд — це також випробування і бажання залишитися живою. А через рік так склалися обставини, що мені треба було змінити підрозділ, і я перевелася у 82-гу бригаду. Там мене взяли в службу безпілотних систем.

Я керувала всіма польотами, розподіляла, хто коли летить. Моя робота була — забезпечити їм умови для зльоту і посадки. Це те, що стосується «крил». Щодо мавіків⁴ — моя робота полягала в уникненні зіткнення. Коли стояло завдання безперервної картини: один борт повертається, у цей момент наступний вилітає на заміну. Я стежила за ви-

³ «Лелека-100» — український безпілотний літальний апарат, призначений для ведення розвідки.

⁴ Мавік (Mavic) — торгова марка серії компактних складних квадрокоптерів, які випускає китайська компанія DJI. Мавіки з'явилися на фронті ще в 2014–2015 роках, тоді їх використовували передусім для спостереження за позиціями противника.